

Magnum Bullarium Romanum, Seu Ejusdem Continuatio

Quæ Supplementi loco sit, tum huicce, tum aliis quæ præcesserunt
Editionibus, Romanæ, & Lugdunensi ...

Constitutiones Variorum Pontificum in præcedentibus Editionibus
desideratas, summoque studio hinc inde conquisitas complectens

Luxemburgi, 1741

4. Accepimus ex &c. Littera Apostolica Pontificis pro tollenda pragmaticâ
Sanctione, cum Responso Ludovici Francorum Regis: an. 1460.
-

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74452](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74452)

ANNO
1459.

ratam habebimus & faciemus auctore Domino usque ad satisfactionem condignam inviolabiliter observari.

Datum Senis, anno Incarnationis Dominicæ millesimo quadragésimo quinquagesimo nono, octavo Id. Februarii, Pontificatus nostri anno II. Crussliati.

III.
Ex ibid.

Ad Populum Urbis & Diocesis Genevensis, quâ recipiendus Episcopus I. L. Sabaudus: anno 1459.

PIUS EPISCOPUS.

Servus Servorum Dei, dilectis filiis Populo Civitatis & Diocesis Gebennensis, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Hodie dilectum filium Johannem Ludovicum de Sabaudia Electum Gebennensem Ecclesiæ Gebennensis tunc certo modo Pastoris solatio destituta, de fratrum nostrorum consilio, in spiritualibus & temporalibus perpetuum administratorem, donec & quousque vicefirmum suæ ætatis annum attingeret, fecimus, constituimus & etiam deputavimus & ex tunc quamprimum dictum vicefirmum septimum annum attingeret, de dicti Johannis Ludovici persona eidem Gebennensi Ecclesiæ de eorundem fratrum consilio dicta auctoritate providimus, ipsumque illi præfecimus in Episcopum & Pastorem, curam, regimen & administrationem ejusdem Ecclesiæ sibi in spiritualibus & temporalibus plenariè committendo, prout in nostris desuper confectis litteris plenius continetur. Quocirca universitatem vestram rogamus & hortamur attentè per Apostolica scripta vobis mandantes quatinus eundem Electum tanquam Patrem & Pastorem animarum vestrarum grato admittentes honore, exhibeatis eidem obedientiam & reverentiam debitas & devotas, ita quod ipse in vobis devotionis filios, & vos in eo per consequens Patrem invenisse benivolum gaudeatis.

Datum Senis anno Incarnationis Dominicæ, millesimo quadringentesimo quinquagesimo nono, octavo Id. Februarii, Pontificatus nostri anno secundo. Crussliati.

IV.
Ex histor.
univers. Parisiens.
Bulæi
Tom. 5. pag.
649.

Littera Apostolica Pontificis pro tollenda pragmaticâ Sanctione, cum Responso Ludovici Francorum Regis: anno 1460.

PIUS EPISCOPUS,

Servus Servorum Dei, Charissimo in Christo filio Ludovico Regi Franciæ, salutem & Apostolicam Benedictionem.

Accepimus ex litteris Venerabilis Fratris nostri Joannis Episcopi Atrebatensis quanta cum charitate complexus sis, & quàm pium erga nos, & Romanam Ecclesiam geras affectum, & quam ad tollendum è Regno tuo constitutionem illam quæ Pragmatica dicta est, volenti & & erecto sis animo.

Laudamus Deum & suæ Majestati benedicimus, qui talem tibi mentem dedit: Nam quid aliud dicere possumus, nisi quod Dei beneficio ex maximis periculis liberatus es, & in hæc tempora reservatus ut esses qui suscepto Regno paterno sublati erroribus libertatem S. Romanæ Ecclesiæ instaurares atque restitueres, & Majorum tuorum æquatâ gloriâ Christiano nomini quietem fundares.

Benedictus Dominus qui tuæ personæ custos

fuit, & spiritum tuum erexit ut cogitares quæ pia & omni laude digna sunt.

Sic Magnus Constantinus, sic duo Theodossi, sic Carolus Magnus & plures ex tuis progenitoribus immortalè nomen & inextinguibilem consecuti sunt gloriam, quia Romanam Ecclesiam matrem suam debito sunt honore profecuti, quorum te vestigiis inhærentem & diligimus totis præcordiis & laudamus, & omnis te posteritas laudabit & celebrabit.

Illud autem inter cætera commendamus, & quod absque Conventu & Consultatione multorum Pragmaticam auferri constituisti, quemadmodum idem Episcopus nobis significavit.

Sapis certè & Regem te magnum ostendis, qui non regaris, sed regas.

Optimus enim Princeps est qui per se recta cognoscit & operatur, qualem te esse confidimus.

Nec scriptura quæ ait, *uli multa consilia, ibi salus, multorum multitudinem requirit, sed consiliorum maturitatem & digestionem, quæ res in paucis magis quàm in multis reperitur.*

Neque enim, aut honestas, aut justitia multitudini facile suadetur, quæ variis fluctibus agitata ad prona frequenter inclinat; confusioni subdita est consulentium multitudo, neque bene se res habet, ubi suffragia numerantur non ponderantur.

Sæpè enim fit ut major pars meliorem vincat.

Facis quæ te decent, qui sciens Pragmaticam esse absque Deo, eam de Regno tuo eliminare decrevisti; nec vis in disceptationem ducere an fieri debeant, quæ tu ipse facienda novisti.

Hoc est Regem esse, & bonum Regem, & quem boni ament, mali timeant: Nam qui per alios reguntur, nec per se intelligunt quæ sunt agenda, contentui sunt.

Probamus igitur & commendamus admodum quæ de tua deliberatione circa Pragmaticam Episcopus Atrebatensis scribit, hortamurque ut quæ proposuisti in animo, cito affectu facias, neque cum possis hodie bene facere, cras faciam, dicas.

Hilarem datorem diligit Deus; quæ justa & honesta sunt, nolunt moras.

Fac tuam sapientiam sicut nos cognoscimus, ita & mundus omnis quamprimum cognoscat, neque aliquis dicere possit, diu noluit, quia diu deliberavit.

Quod si Prælati tui & Universitas aliquid ex nobis desiderent, te mediator ad nos recurrant.

Nam si quis unquam Pontifex fuit Gallicæ Nationi affectus, ut multi fuerunt, nos certè inter primos reperiemur, qui nomen & Gentem hujusmodi honoremus & diligamus, nec unquam postulatis honestis adversabimur, scimusque dignum esse ut Fratribus nostris Episcopis in multis deferamus, eosque honoremus pariterque viris doctis, & qui docti esse cupiunt, in universitatibus litterarum studia sectantibus, subveniendum esse non ignoramus.

Ab his enim Catholica fides defenditur & doctrinæ lumen propagatur.

Age igitur, perfee, quod in animo geris, & confide nos tibi & Regno tuo animo concessuros, quæ ratio & honestas suadebit.

Cæterum quia Regina Cypri, ad nos ex Regno suo dejecta & ex terris profecta est, & ad tuam credimus Serenitatem proficiscetur, consilium & auxilium petens, nam Regnum ejus Soldani Egyptii gente occupatum est.

Et quia sicut accepimus, Mahometes Turcorum Dominus Greopin & Trapsuntem & multas alias in Asia Civitates, ac Provincias de novo sibi subjecit, & in Europam victor ac tu mens eo proposito revertitur, ut Christianitatem proterat & conculcet, Serenitatem tuam

rogamus

ANNO
1460.

ANN O
1460.

rogamus & flentes petimus, ut respicias in quo statu est Catholica fides, quomodo ex uno lacere Turci, ex alio Saraceni urgent.

Pone ante oculos lamentabiles Christianorum voces, qui per Asiam & Græciam in medio Nationis perverſæ conſtituti miſerabilibus modis affligantur.

Cogita in quo loco eſt ſacrum Domino ſepulchrum, quod inſpicere abſque Mahometorum voluntate non poſſumus, &c.

Datum Romæ die 26. Octob. Anno 1461. Pontificatus noſtri Anno 4.

RESPONSIO REGIS.

LUDOVICUS Dei Gratia FRANCORUM
R E X.

*Tibi ſanctiſſimo & Beatiffimo Patri noſtro
PIO Pape II. Obedientiam Filialem,
& plenos devotionis affectus.*

DEUM ſolum ſcientes eſſe cuius providentia benè conſulitur rebus humanis, meliusque regna & urbes religione cingi atque defendi quam armis & membris: Te Vicarium Dei viventis ea veneratione proſequimur, ut ſacra præſertim in Eccleſiaſticiſ rebus tua monita veluti vocem Paſtoris audire, illiſque parere promptâ mente velimus.

Quapropter Beatiffime Pater, eſſi Conſtitutio quedam in Regno noſtro, quam Pragmaticam vocant, magno Prælatorum Conventu, magna temporis deliberatione conſcluſa fuerit, & jam callum obducta quietum propè fixerit ſtatum, tu tamen tuis ad nos litteris illam à Regno noſtro auferri, explodi, abrogariſque flagitas.

Nobis quoque dilectus ac fidelis Conſiliarius noſter Joannes Epiſcopus Atrebatenſis, quem cum poteſtate Legati de latere ad hoc noſtrum Regnum miſiſti, commemoravit ea ad quæ per ipſum tibi noſtro nomine pollicenda, vovenda & promittenda, nos anrequàm Regnum ſuſcepiffemus Religionis inſinctus quidam deduxerat: Nos noſtra promiſſa exequi, accedente moderatrice rerum Eccleſiaſticarum tuâ auctoritate ſtudemus ac volumus.

Et id quidem tantò volumus animo propenſiori, quantò nobis Regnum Franciæ florens & bello vacuum tueretur Deus & protegit. Omnibus itaque victimis potiorem obedientiam intelligentes aſſenſi ſumus his quæ tuo nomine nobis aperta ſunt, ipſam ſcilicet Pragmaticam Sanctionem tibi tuæque ſedi eſſe inſenſam, ut pote quæ in ſeditione & ſchiſmatis tempore, atque per ſeditionem ſectioniſque à tua ſede figuram nata ſit, & quæ dum tibi à quo ſacræ Leges oriuntur & manant, quantumlibet eripit auctoritatem, omne jus & omnem legem diſſolvit.

Illud enim exoritur quod idem Conſiliarius noſter nomine tuâ ſanctitatis aſtruxit, ut dum per Pragmaticam ipſam ſummæ in Eccleſia tuâ ſedis auctoritas minuitur, dum Prælatiſ in Regno noſtro quoddam ſcientiæ Templum per illum perſtruitur, dum congruens unitas ad alia Regna conformitaſque tolli videtur, abroganda ſit ipſa Pragmatica pellendaque à Regno noſtro.

Quippe quæ adverſus tuam ſedem omnium Eccleſiarum matrem ab inferioribus Prælatiſ lata ſit, tanquam ut ſcriptura loquitur: Quomodo ſi elevetur virga contra levantem ſe, aut baculus qui utique lignum eſt; quæ quidem Beatiffime Pater! licet plerique docti homines conſutare niterentur atque diluere, multaque nos dehortarentur abrogare ſanctionem ipſam; te tamen principem totius Eccleſiæ, te antiſtitem

ſacrorum; te dominici Gregis Paſtorem profite-mur & ſcimus, teque jubentem ſequimur. Tibi & Beatiffimi Petri Cathedræ conſentimus & jungimur. Itaque ſicut mandaſti, Pragmaticam ipſam à noſtro Regno, noſtroque Vienneniſ Delphinatu, & omni ditione noſtrâ per præſentes pellimus, dejicimus, penitusque ſtirpitusque abrogamus.

Et quam qualemve ante Pragmaticæ ipſus editionem, circa Eccleſiarum, Beneficiorum, aliarumque rerum Spiritualium diſpoſitionem cenſuram, moderationem in Regno noſtro, omniſque ditione noſtra, tui Prædeceſſores Martinus V. & Eugenius IV. Romani Pontifices habebant & exercebant, talem eandemque noſtro adjutori Beatiffimo Petro, tibiſque ipſius ſucceſſori reddimus, præſtamus, & reſtituimus cum ſummo Imperio, cum Judicio libero, cum poteſtate non coarctata.

Tu enim cum ſcias quid auctoritate divinitus tibi tradita poſſis, quas pro Regni noſtri & Eccleſiarum in eo tranquillitate poſtulabimus, non negliges res neceſſarias, poterisſque ſemper quod optimum fuit, judicare. Uttere igitur deinceps in Regno noſtro poteſtate tuâ, ut voles, atque illam exerce: nam ut hominum membra nulla contentione capite uno atque unâ mente ducuntur, ſic tuis ſacris decretis Eccleſiæ Prælatiſ in Regno noſtro & Delphinatu conſonantiam & obedientiam plenam reſudent. Quod ſi forte obniterentur aliqui, aut reclamabunt, nos in verbo Regio pollicemur tuæ Beatitudini atque promittimus exequi facere tua mandata, omnium appellationum, aut appellatiſ obſtaculo proſus excluſo, eoſque qui tibi contumaces fuerint, pro tuo juſſu, comprimemus & refrenabimus.

Datum Turoniſ ſub magno ſigillo noſtro die 27. Menſis Novemb. an. 1461. & Regni noſtri anno 1. Sic ſignata per Regem in ſuo Conſilio Veroni Solloit.

Fridericum Imperatorem declarat Ducem Generalem Exercitus Chriſtiani contra Turcas: anno 1460.

PIUS PAPA II.

Frederico Romanorum Imperatori.

Bello jam contra Turcas indicto, & peracta Mantuana dieta, in qua octavum menſem propemodum agimus, & rebus etiam ita compoſitis, ut juvante divina Clementia expectari communis ſalutis ſecundus exitus poſſit: de Duce ad tantum bellum præſcindo a modo eſt cogitandum: hæc enim una eſt res, in qua apparatum noſtrorum pars maxima conſiſtat, & quæ non ſolum ad perterrendos hoſtes, ſed noſtros confirmandos plurimum ſpectet; virtute ſiquidem Ducis & benè præparata ſucceſſum felicem inveniunt, & quæ dura conditio rerum difficilia exhibet, converti in melius ſolent.

§. 2. Hæc igitur cogitatione noſtra volentes meditantibusque, quinam potiſſimum propter dignitatem & excellentiam ſuam eligi ad talem provinciam poſſet, tu nobis, chariſſime Fili primus occuſiſti, non ſolum cui tantum munus ex Imperialiſ officio debuit conſeſſari, ſed cui omnes gentes parere & ſubefſe non dedignentur. Accedit ad hoc zelus & charitas tua ſingularis ad hoc ſanctiſſimum opus, accedit auctoritas, & belliciſ in rebus doctrina. Illa quoque non deſunt, quæ in præſenti Duce laudari conſueverunt, labor in negotiis, fortitudo in periculis, induſtria in agendo, celeritas in conſciendo, conſilium in providendo: in tractandis inſuper animis hominum gratiſſima lenitas, omnibusque in rebus ſingularis modestia.

ANN O
1460.

V.
Ex Cod.
Dipl. Leib-
nitii Tom. I.
Pag. 241.